

ÕPPEKAVA

2008/2009

SISUKORD

1	LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA	3
1.1	ÜLDINFO	3
1.2	RÜHMADE LIIGID.....	3
1.3	LASTEIAIA ERIPÄRA	4
2	LASTEIAIA ÕPPEKAVA KOOSTAMISE ALUSED	4
3	LASTEIAIA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUS	5
3.1	ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID.....	5
3.2	ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE LÄBIVIIMISE PÕHIMÕTTED	5
3.3	ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE SISU.....	7
4	VALDKONDADE ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID, SISU JA EELDATAVAD TULEMUSED	8
4.1	MINA JA KESKKOND.....	8
4.2	KEEL JA KÕNE	10
4.3	MATEMAATIKA.....	12
4.4	KUNST.....	14
4.5	MUUSIKA	16
4.6	LIIKUMINE.....	18
4.7	MÄNG	20
5	LAPSE ARENGU EELDATAVAD ÜLDOSKUSED	21
5.1	MÄNGUOSKUSED.....	21
5.2	TUNNETUS- JA ÕPIOSKUSED.....	23
5.3	SOTSIAALSED JA ENESEKOHASED OSKUSED	25
6	RÜHMADE ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS	27
6.1	RÜHMA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KAVANDAMINE.....	27
6.2	RÜHMA PÄEVAKAVA	28
6.3	RÜHMA AASTA TEGEVUSKAVA.....	29
6.4	RÜHMA NÄDALA TEGEVUSKAVA	30
7	LASTEIAIA ÕPPEAASTA ÜRITUSTE PLAAN	30
7.1	AASTA TEEMA.....	30
7.2	ÜRITUSTE PLAAN	30
8	LAPSE ARENGU ANALÜÜSIMISE JA HINDAMISE PÕHIMÕTTED	31
9	ERIVAJADUSTEGA LAPSE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED	32
9.1	ERIVAJADUSEGA LAPSE TOETAMINE LASTEIAIAS.....	32
10	KOOSTÖÖ LASTEVANEMATEGA	34
11	ÕPPEKAVA RAKENDUMINE JA MUUTMINE	35

1 LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA

1.1 Üldinfo

Lasteaed "LEPATRIINU"

Registrikood 75009243 Piiri 3 Põlva 63308

Juhataja: **Ingrid Madalvee** mingrid@lepatriinu.ee ; tel. - 7995 939 / 53328238

VASTUVÕTUAEG - KOLMAPÄEV

Juhataja asetäitja õppe- ja kasvatustöö alal: **Veera Kutser** veera.kutser@gmail.com ; tel. - 7994 044

Tervishoiutöötaja: **Kaire Kuuseorg** - 7995 006

VISIOON

VANAST VAHVAST LEPATRIINUST SAAB TUULE TIIBADESSE IGA LAPS

Vana – esimene Põlvas, kolmas põlvkond Lepatriinu lapsi lasteaias, suure pedagoogilise kogemusega kaader

Vahva – omanäolisus tegelustes ja ühendavad traditsioonid

Tuul tiibades – valmisolek kooliminekuks, tahe kooli minna

Iga laps – individuaalsuse ja isikupära arvestamine

MISSION

KAASAEGNE JA TURVALINE, TRADITSIOONE AUSTAV LEPATRIINU LASTEAED ON LAPSE ARENGU INDIVIDUAALSUST ARVESTAV, TERVISLIKKE ELUVIISE PROPAGEERIV KOOSTÖÖVALMIS ÕPPEASUTUS.

1.2 Rühmade liigid

Lasteaias töötab 10 rühma:

sõimerühm (2) – 2 aastased /1,6 - 2 / 2 - 3 aastased/

noorem rühm (5) – 3 ja 4 aastased;

keskmine rühm (1) – 5 aastased

koolieelikute rühm (2) – 5 ja 6 aastased liitrühmana

1.3 Lasteaia eripära

- lasteaed kuulub TEL võrgustikku alates 23.03.2001
- Lasteaia õppekava väärtustab keskkonnateadlikku tegevust looduses /Intsikurmu park-metsa lähedus võimaldab läbi viia erinevaid arendavaid tegevusi looduses/.
- Lasteaias toimub ujumise algõpe alates 4.eluaastast lastele.
- Lasteaias töötab oma põhikirjaga kunsti-muusikarühm. /vanemõpetaja A.Vanahans/
- Lasteaias töötab logopeed /H.Kukk – logopeed V/
- Lasteaias töötab 6 aastaste poiste tööring /juhendab vanemõpetaja I.Klade/
- Lasteaed teeb koostööd beebikooliga „Täpik“. /muusika vanemõpetaja M.Nool/

2 LASTEAIA ÕPPEKAVA KOOSTAMISE ALUSED

Lasteaed Lepatriinu õppekasvatustegevuse korraldamiseks koostatakse lasteaia õppekava koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava alusel ja rühmade aasta õppe- ja tegevuskavad. Õppekava arendatakse vastavalt uutele vajadustele järgnevatel aastatel.

Lasteaed Lepatriinu õppekava koostamisest ja arendamisest võtavad osa lasteaia pedagoogid kaasates lapsevanemaid.

Lasteaia õppekava kinnitab lasteaia juhataja pedagoogilise nõukogu ettepanekul, kuulates ära hoolekogu arvamuse.

3 LASTEAIA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUS

3.1 Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid

Õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärk on lapse ealiste, sooliste, individuaalsete vajaduste arvestamine ja lapse arengu toetamine kodu ja lasteaia koostöös.

Selleks:

- 1. Toetame lapse kehalist, vaimset ja sotsiaalset, kõlbelist ja esteetilist arengut, mille tulemusel kujunevad eeldused igapäevaeluga toimetulekuks ja koolis õppimiseks.**
  - laps on aktiivne vastutus-, otsustus- ja valikuvõimeline
  - laps käitub vastavalt oma otsusele ja tunnustatud käitumisnormidele
  - laps on teiste suhtes avatud, teisi arvestav, tundlik ja koostöövalmis
  - laps tunneb rõõmu liikumisest, matkamisest ja ujumisest
- 2. Loome lapse arengut soodustava turvalise kasvukeskkonna.**
  - laps teab, et kodu ja lasteaed on turvalised paigad
  - laps kasvab looduse rütmis
  - laps väärtustab ennast ja oma tervist
  - laps teab oma kodukohta
  - laps hoiab ümbritsevat keskkonda
- 3. Teeme koostööd perega, otsime üheskoos vastuseid ja lahendusi.**
  - laps tunneb end turvaliselt pere ja lasteaia koostöös

3.2 Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtted

Lasteaia õppekava ei ole asi iseeneses, vaid suunaandja ja hea abimees nägemaks, milliseks tahetakse saada. Me püüame keskenduda inimesele, mitte tulemusele ja liikuda suurema terviklikkuse suunas: õppekava kui tervik, õppetegevus kui tervik, rühm kui tervik, laps kui tervik, õpetaja kui tervik, lasteaed kui tervik, elu kui tervik. Riik, omavalitsus ja lapsevanemad tagavad ressursid lasteaia põhi- ja tugitegevuste edukaks toimimiseks. Lasteaed on koos lapsevanemaga lapse kõlbeliste väärtuste kujundaja, lapse aktiivsuse suunaja.

Meie põhiväärtused on:

A VATUS
R AHULOLU
M ÄNGULISUS
A USUS
S ÖBRALIKKUS
T UNNUSTUS
U NIKAALSUS
S ALLIVUS

Lasteaiaõpetaja ülesanne on tunda lapse arengut määran, mis võimaldab läbi viia protsessikeskset, vanuseastmeid ning individuaalsust arvestavat õppe- ja kasvatustööd ja kujundada üldõpetuse põhimõtetele rajanevat kasvukeskkonda.

- MÄNGULISUS – laste arendamine ja õpetamine läbi mängu.
- LAPSEKESKSUS – õppe- ja kasvatustöö planeerimine ja korraldamine lähtub lapsest, lapse tervise hoidmine ja edendamine ning liikumisvajaduse rahuldamine.
- ARENGULE SUUNATUS – lapse algatus-, mõtlemis- ja analüüsivõime toetamine, lapse tegutsemisele innustamine, lapsesõbraliku, turvalise ja pingevaba keskkonna kindlustamine.
- SÜSTEEMSUS – lapse arengu pidev jälgimine, eesmärgistatud arendamine ning hindamine. Lähemalt kaugemale, lihtsamalt keerulisemale, kergemalt raskemale! (J.Käis)
- INDIVIDUAALSUS – lapse loomuliku uudishimu, arengurütmi ja kujuneva eneseteadvuse arvestamine ja toetamine.
- EAKOHASUS – lapse isiksuse, võimete ja ealiste eelduste arvestamine. Lapses iseseisvuse arendamine. Ära ütle seda, mida laps võib ise öelda; ära näita seda, mida laps võib ise näidata; ära tee seda, mida laps võib ise teha. (J.Käis)
- LÕIMITUS – õppe- ja kasvatustöö valdkondade temaatiline seostamine, keskseks teemaks kodulugu = Mina ja keskkond; üldõpetusliku tööviisi rakendamine.
- DEMOKRAATLIKKUS – avatud ja teisi arvestava suhte väärtustamine, koostöövalmiduse kujunemise toetamine.
- AVATUS – kasvukeskkonna kujundamisse partnerite kaasamine. Lasteaia tegevus on perekonnale avatud.
- KOOSTÖÖ – lapsevanema rahulolu ja heakskiidu saavutamine, vajadusel vanemate nõustamine lapse arengu küsimustes.
- TRADITSIOONID – eesti kultuuritraditsioonide väärtustamine ning teiste kultuuride eripäraga arvestamine, lasteaia sümbolika väärtustamine.

3.3 Õppe- ja kasvatustegevuse sisu

Lasteaia õppekava järgi toimub laste õppe- ja kasvatustegevus seitsmes valdkonnas. Lapse arendamine ja kasvatamine toimub lapse elu ja ümbritsevat keskkonda käsitlevate koduloo „Mina ja keskkond“ teemade kaudu. Lapse tervikliku maailmapildi kujunemise toetamisel lähtume valdkondade õppesisust ja tegevusi lõimides üldõpetuslikust tööviisist.

Temaatiline lähenemine võimaldab:

- õpetamist pikaajaliselt planeerida
- kasutada laste rühma ühist huvi
- luua ühtsustunnet
- hõlmata kõiki valdkondi

Lapse igasuguste teadmiste ja oskuste arendamine kulgeb loomulikult teel läbi mängulise tegutsemise: liikumis-, muusika- ja kunstitegevused ning kuulamine, kõnelemine, lugemine ja kirjutamine. Olulised lõimitavad tegevused on vaatlemine, võrdlemine ja modelleerimine. Läbivate teemade erinevate tegeluste käsitlemine annab lapsele tõelised, eale vastavad teadmised ning oskused.

Lasteaiaõpetaja kavandab õppe- ja kasvatustegevusi siduvad nädalateemad. Nädalateemadega seob ja neist lähtuvalt valib kõigi teiste valdkondade õpetuse sisu, mida samal perioodil õppe- ja kasvatustegevustes käsitleb. Tegevusvaldkondade käsitlemisel lähtub õpetaja:

- looduses toimuvatest rütmilistest muutustest
- õppeaasta teemast ja eesmärgist
- kodukoha looduse võimalustest
- rahvakalendri tähtpäevadest
- ühiskondliku elu tähtsündmustest, kodukoha ühisüritustest, sündmustest
- lapsi huvitavatest teemadest
- lasteaia traditsioonidest
- rühma laste soolistest ja individuaalsetest iseärasustest

Õpetaja liigendab õppe- ja kasvatustegevused päeva jooksul toimuvateks mängulisteks tegevusteks, millest igaühes seostab ühe või enama valdkonna õpetuse sisu. Nädalas toimuvad tegevused hõlmavad nii seni õpitu kordamist kui uue õppimist. Nädala jooksul toimuvate tegevuste läbiviimisel kasutatakse kõiki tegevusliike: kuulamine, kõnelemine, lugemine ja kirjutamine, vaatlemine, uurimine, võrdlemine, modelleerimine, arvutamine ning mitmesuguseid liikumis-, muusika- ja kunstitegevusliike.

4 VALDKONDADE ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID, SISU JA EELDATAVAD TULEMUSED

4.1 Mina ja keskkond

Eesmärgid:

- mõistab ja tunnetab ümbritseva maailma terviklikult;
- omab ettekujutlust oma minast, enda ja teiste rollidest elukeskkonnas;
- väärtustab nii eesti kui ka teiste rahvuste kultuuritraditsioone;
- väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ning ohutult;
- väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi;
- märkab nähtusi ja muutusi looduses ja leiab nende omavahelisi seoseid.

Sisu:

sotsiaalne keskkond: mina, perekond ja sugulased, kodu, lasteaed, kool, ametid, kodumaa, eesti rahva tähtpäevad, kombed, teised rahvused Eestis, lapsed mujal maailmas, üldnimelikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid; tervise väärtustamine, tervislik toitumine, inimkeha; ohuallikad ning ohutu käitumine;

looduskeskkond: kodukoha loodus, muutused looduses, elukeskkond, inimese mõju loodusele

tehiskeskkond: ehitised, kodutehnika, jäätmed, transpordivahendid, jalakäija ohutu liiklemine, turvavarustus, virtuaalkeskkond.

Õppe-ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- valime valdkonna temaatika lapse igapäevaelust ja teda ümbritsevast keskkonnast, mis hõlmab sotsiaalset keskkonda, loodus- ja tehiskeskkonda, sealhulgas tervise- ja liikluskasvatust; teemasid ja vaadeldavaid objekte valides lähtume koduloolisuse printsiibist
- õhutame last ümbritsevat maailma märkama, uurima ning kogema mängu ja igapäevatoimingute kaudu; võimaldame lapsel ümbritsevat tajuda erinevate meelte ning aistingute abil: vaadeldes, nuusutades ja maitstes, kompides, kuulates helisid;
  - kõigi meelte kasutamiseks õpime õues ja kasutame avastusõpet
- lõimime erinevaid tegevusi: vaatlemist, võrdlemist, modelleerimist, mõõtmist, arvutamist, vestlemist, ettelugemist, kehalist liikumist, kunstilist ja muusikalist tegevust:
  - eduelamuse kogemise abil kujundame lapsel positiivse suhtumise iseendasse ja teistesse;
  - üldõpetuslikku tööviisi rakendades ärgitame last märkama ilu ja headust ümbritsevas elus, inimeste töös ja käitumises, toetame lapse soovi ise oma tegevusega kasu tuua;
- suuname last mängudes, ümbritsevas looduses, liikluses, oma tervises seisundis jm märgatu kohta küsimusi esitama (probleemi püstitama), küsimustele vastuseid leidma (oletama ja oletusi kontrollima) ning märgatust ja kogetust järeldusi tegema;
- suuname last materjale ja vahendeid säästlikult kasutama, hoolivalt ja heaperemehelikult käituma.

Lapse arengu eeldatavad tulemused

Loodus ja keskkond. Mina ja tervis. Mina ja turvalisus. Mina ja töö.

3 aastane	4 aastane	5 aastane	6-7 aastane
<ul style="list-style-type: none"> nimetab kodulinna leiab eesti lipu teiste lippude seast kirjeldab vastlaliu laskmist nimetab tuttavaid köögi- ja puuvilju nimetab metsloomade iseloomulikke tunnuseid osutab putukale ja vee elanikule kirjeldab erinevaid ilmastiku nähtusi <u>leiab loodusesse mittekuuluvat prahti ja prahi viib prügikasti</u> oskab öelda oma ees- ja perekonnanime nimetab oma õdesid ja vendi eesnimelga näitab oma vanuse sõrmedel või ütleb arvuna nimetab küsimusel lasteaia kaaslaste ja õpetajate ning õpetaja abi nimesid kasutab iseseisvalt tualeti nimetab erinevaid kehaosi, oskab eristada poisse ja tüdrukuid <u>harjab hambaid täiskasvanu abiga</u> osutab küsimisel kõnniteele, sõiduteele selgitab, miks autoteed tuleb ületada ettevaatlikult nimetab esemeid, mis võivad olla ohtlikud meeldetuletamisel tänab, palub, tervitab, jätab hüvasti <u>põhjustab, miks ei tohi haiget teha</u> sööb iseseisvalt, riideid ja ümbrust määrinata korrastab oma mängukoha nimetab küsimisel oma pereliikmete koduseid toimetusi teostab ettenäitamisel lihtsamaid töövõtteid 	<ul style="list-style-type: none"> nimetab kodulinna tuntumaid asutusi tunneb eesti lippu nimetab rahvakalendri tähtpäevi millel ta on osalenud kirjeldab, mida köögi- ja puuviljadest saab valmistada kirjeldab, mis lehtpuudega juhtub sügisel nimetab seene osi kübar ja jalg kirjeldab metsloomade elupaika ja eluviisi nimetab linnu kehaosi selgitab ilmastiku muutuste seoseid taimede, loomade ja inimestega (karvavahetus, talveuni, riietus jne.) <u>põhjustab, miks praht visatakse prügikasti</u> oskab öelda oma vanemate eesnimesid matkib mängus õpetaja ja õpetaja abi tööd selgitab, miks peab ennast kammima ja pesema peseb hambaid täiskasvanu juhendamisel <u>osutab küsimisel oma kehal südame, kopsude ja aju asukohale.</u> teab, et peab kandma helkurit pimedal ajal selgitab ülekäiguraja ja valgusfoori vajalikkust järgib kokkulepitud rühmareegleid selgitab reeglite vajalikkust nimetab ohtlikke kohti ja esemeid rakendab iseseisvalt põhilisi viisakusreegleid loob lühiajalisi sõprussuhteid <u>lohutab kaaslast omaalgatuslikult</u> paneab iseseisvalt riidesse täidab korrapidaja ülesandeid selgitab, mis tööd teevad tema vanemad kasutab töö tegemisel oskuslikult harja ja reha 	<ul style="list-style-type: none"> kirjeldab oma kodu nimetab ja osutab rahvuslillele ja rahvuslinnule selgitab mõningaid rahvakalendri tähtpäevadega seotud kombeid nimetab köögivilju ja teab nende kasutamist ja vajalikkust nimetab 1-2 leht- ja okaspuud nimetab mõne söögi – ja mürgiseene nimetab tuntumaid linde ja putukaid kirjeldab kalade iseloomulikke tunnuseid iseloostab erinevaid aasta-aegu 1-2 tunnusega kirjeldab kuidas prügi jõuab prügimäele oskab öelda oma kodukohanime (põlva) <u>nimetab lasteaia töötajaid ja nende ülesandeid</u> selgitab kätepesemise vajalikkust nimetab hammaste tervise jaoks vajalikke tegevusi (hammaste pesemine, hambaarsti külastamine ja tervislik toit) nimetab kasulike toiduaineid selgitab, milleks on vajalikud silmad, kõrvad ja nina <u>nimetab oma emotsioone</u> selgitab, kuidas ületada sõiduteed, ületab iseseisvalt sõiduteed kirjeldab, milliseid reeglid kehtivad tema kodus selgitab, et õnnetuse korral tuleb pöörduda täiskasvanu poole abi saamiseks järgib iseseisvalt süües lauakombeid aitab vajadusel sõpra <u>selgitab eluliste olukordade põhjal, mis on õige või vale</u> kasutab nuga ja kahvlit söömisel põhjustab mängu- ja töökoha korrastamise vajadust nimetab erinevaid elukutseid ja nende juurde kuuluvaid esemeid mõistab abistamise vajalikkust 	<ul style="list-style-type: none"> tutvustab ja kirjeldab iseennast, enda omadusi, huvisid jms. kirjeldab oma kodu, perekonda ja peretraditsioone; nimetab ja kirjeldab erinevaid ameteid; nimetab Eesti riiklikke sümboleid ja rahvatraditsioone; mõistab, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused; oskab eristada igapäevaelus tervisele kasulikke ja kahjulikke; juulge keelduda (ühis)tegevus(t)est, kui osalemine on ennast ja teisi kahjustav või ohtlik; kirjeldab, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist; järgib isikliku hügieeni nõudeid, sealhulgas hammaste hoidmist ja hooldamist; suhtub ümbritsevasse keskkonda hoolivalt ning käitub seda säästvalt; kirjeldab kodukoha loodust, tuntumaid taimi, seeni ja loomi; kirjeldab loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites: ööpäev, nädal, aastaring; selgitab, miks on valgus, temperatuur, vesi, muld ning õhk taimedele, loomadele ja inimestele tähtsad; selgitab ilmastikunähtuste sõltuvust aasta-aegadest, öö ja päeva vaheldumisest; mõistab ja märkab enda ja teiste tegevuse mõju ja tagajärgi keskkonnale; kirjeldab võimalikke ohte kodus, veekogul, liikluses jm; teab, kuidas jalakäijana ohutult liigelda ning jalgrattaga lasteaia õuealal sõita

4.2 Keel ja kõne

Eesmärgid:

- tuleb toime igapäevases suhtlemises;
- kasutab kõnes õiget hääldust, sobivaid grammatilisi vorme ja mitmekesisist lauseehitust;
- tunneb huvi lugemise, kirjutamise ja lastekirjanduse vastu, on omandanud lugemise ja kirjutamise esmased oskused.

Sisu:

- keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika
- suhtlemine, jutustamine ja kuulamine
- lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- lähtume põhimõttest, et kõnearendus on lapse kõne ja suhtlemise sihipärane arendamine, kus last õpetatakse eelkõige keelevahendeid (uusi sõnu, sõnavorme ja lausemalle) kasutama suhtlemisel, teadmiste omandamisel, oma tegevuse kavandamisel;
- toetame lapse kõne arengut kõikides tegevustes (mängimine, käelised tegevused, liikumis- ja muusikategevused ning igapäevatoimingud);
- loome lapsele kõnekeskkonna, kus ta kuuleb teiste kõnet ning tal on vaja ja ta saab ise kõnelda;
- õpetame last rääkima koos täiskasvunuga reaalses situatsioonides tegutsedes;
- suuname lapsi ettelugemise, dramatiseerimise, ümberjutustamise, joonistamise, oma raamatute koostamise jm tegevuste kaudu kirjandust mõistma ja hindama; ettelugemiseks valime žanriliselt mitmekesiseid raamatuid, et toetada lugemishuvi, lugemis- ja kirjutamisvalmiduse kujunemist;
- õpetame lugemise ja kirjutamise esmaseid oskusi (häälikupikkuse eristamine, sõnade häälimine jmt) mängude ja igapäevategevustega seostatult;
- mitmekesistame kirjutamise harjutusi, kasutades erinevaid vahendeid, värvusi jmt.

Lapse arengu eeldatavad tulemused

Keel ja kõne

3 aastane	4 aastane	5 aastane	6-7 aastane
<ul style="list-style-type: none"> • hääldab õigesti enamike häälikutest (erandid r, s, k, õ, ü) • kasutab kõnes värvust ja suurust tähistavaid omadussõnu • kasutab ruumisuhete tähistamiseks sõnu alla, peal, sees, ees, taga • mõistab ja kasutab 3-5 sõnalisi lihtlauseid • kasutab õigesti enamike käändevorme, -ma ja -da tegevusnime • väljendab oma soove sõnadega (lausega) • osaleb dialoogis ja räägib endast mina vormis • esitab küsimusi • loeb peast või kordab järele 1-2 realist luuletust • kuulab sisult ja keelelt jõukohast etteloetud teksti • vaatab üksi ja koos täiskasvanuga pildiraamatud <p>Muinasjutud „Naeris”, „Leivakakuke”, L. Tolstoi „Kolm karu”</p>	<ul style="list-style-type: none"> • hääldab õigesti konsonantühendeid nt, lt, mp • mõistab ja kasutab kõnes üld- ja liiginimetusi ning mõningaid liitsõnu • kasutab kõnes eritüüpi lauseid sh. koondlauseid • väljendab oma soovi lausega • räägib meeldivast mänguasjast, enda ja kaaslaste tegevusest • jutustab pildiseeria järgi (lause pildi kohta) • loeb peast või kordab järele 2-3 realist luuletust • suhtleb aktiivselt eakaaslastega ja täiskasvanuga • kuuleb täiskasvanu rõhutatud hääldamise abil häälikuid häälikute reas • tunneb üksikuid tähti • matkib kirjutamist, kritseldades kriidi või pliatsiga <p>E. Niit „Lugu jänese pojast, kes ei tahtnud magama jääda”, S. Mihhalkov „Kolm pörsakest”, Muinasjutt „Pilleke paksus metsas”, S. Maršak „Tare- tareke”</p>	<ul style="list-style-type: none"> • hääldab õigesti kõiki emakeele häälikuid, tähenduselt tuttavaid sõnu ja sageli kasutatavaid võõrsõnu (taburet, banaan, diivan) • kasutab kõnes vastandsõnu (lühike-pikk), iseloomuomadusi väljendavaid sõnu (arg- kaval), aega väljendavaid nimisõnu • kasutab kõnes –nud ja –tud kesksõnu, tingivat kõneviisi, nimisõna käändevorme mitmuses • jutustab nähtustest, tehtust ja möödunud sündmusest 3-5 lausega • annab edasi pildiseerial kujutatud sündmuse • kirjutab trükitähtedega õigesti üksikuid sõnu(oma nime) • kuuleb häälikuid häälikute reas ja sõnas <p>J. ja W. Grimm „Punamütsike”, E. Raud „Sipsik”, E. Niit „Triinu ja Taavi uued ja vanad lood”, L. Tigase „Vares keedab hernesuppi”, S. Väljal „Jussikese seitse sõpra”</p>	<ul style="list-style-type: none"> • tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suhtlemisel; arvestab kaassuhtleja ja suhtlemise paigaga; • saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele sobivalt reageerida; • suudab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda; • jutustab pildi, kuulnud teksti või oma kogemuse alusel, annab edasi põhisisu ja olulised detailid, vahendab ka oma tundeid; • kasutab kõnes aktiivselt liitlauseid; • kasutab kõnes kõiki käände- ja pöördevorme ainsuses ja mitmuses; • valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara ja suudab vajadusel ise sõnu moodustada; • hääldab oma kõnes ja etteõeldud sõnade kordamisel õigesti kõiki emakeele häälikuid; • tunneb tähti ja veerib kokku 1–2-silbilisi sõnu, tunneb kirja pildis ära mõned sõnad; • kirjutab joonistähtedega 1–2-silbilisi sõnu õigesti järjestatud ühekordsete tähtedega; • teab peast emakeelseid luuletusi ja laule.

4.3 Matemaatika

Eesmärgid:

- rühmitab esemeid ühe-kahe tunnuse alusel ja võrdleb esemete hulki;
- järjestab esemeid suuruse ja asenditunnuste põhjal;
- tunneb lihtsamaid ajamõisteid ja kirjeldab ning järjestab oma igapäevategevusi;
- mõtestab loendamistegevust ja seoseid arvude reas;
- mõistab mõõtmistegevust ja olulisemaid mõõtühikuid;
- tunneb ja kirjeldab geomeetrilisi kujundeid;
- näeb matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes.

Sisu:

- hulgad, loendamine ja arvud, arvutamine;
- suurused ja mõõtmine;
- geomeetrilised kujundid.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- innustame last nähtuste ja esemete maailma korrastama, kujundama, selles orienteeruma, mille tulemusel laps avastab esemetevahelisi seoseid, leiab esemete erinevusi ja sarnasusi, oskab esemeid järjestada, rühmitada ja loendada;
- harjutame last määrama enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteeruma ajas ja kasutama vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks;
- seostame mängu, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga, ergutades sealjuures last kasutama erinevaid aistinguid: kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut;
- suuname last ümbritsevat keskkonda matemaatiliselt kirjeldama (arvud, mõõtühikud, kujundite nimetused jm);
- toetame üldistuseni jõudmist ja mõistete kujundamist – erinevates objektides sarnaste ning erinevate tunnuste ja omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise kaudu.

Lapse eeldatavad arengu tulemused

Matemaatika

3 aastane	4 aastane	5 aastane	6-7 aastane
<ul style="list-style-type: none"> • rühmitab esemeid ühise tunnuse järgi • juhendamisel paigutab esemeid üles-alla, ette-taha • matkib täiskasvanu juhendamisel mängus öö ja päeva tähendust • loendab esemeid 3 piires, nimetades arve ja sõnastades tulemuse mitu? • leiab näidise järgi samasuguse kujundi 	<ul style="list-style-type: none"> • rühmitab esemeid ühe etteantud tunnuse järgi • määrab enda ja esemete asukohta ruumis • nimetab ja kasutab sõnu öö ja päev • moodustab uue suuruse ühe lisamise teel ja sõnastab loendamise tulemuse • leiab ja nimetab suurema-väiksema, pikema- lühema eseme • leiab ümbristavast etteantud kujundi abil samasuguse kujundi • koostab lihtsamat mustri-rida kujundeid kasutades 	<ul style="list-style-type: none"> • võrdsustab hulga paaride moodustamise teel • kasutab õigesti sõnu üleval-keskel • nimetab erinevaid päeva osi hommik, lõuna, õhtu • kasutab esemete võrdlemisel mõisteid rohkem, vähem, võrdselt(ühepalju) • kasutab järgarve kuni viieni • kirjeldab esemete suurust, pikkust, laiust, kõrgust • kirjeldab kujundite erinevusi (nurkade olemasolu, arvu, kujundi suuruse ja värvuse alusel) 	<ul style="list-style-type: none"> • määrab esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotab esemeid kahe erineva tunnuse järgi; • võrdleb hulki, kasutades mõisteid <i>rohkem, vähem, võrdselt</i>; • teeb 12 piires loendamise teel kindlaks esemete arvu, teab arvude 1–12 järjestust ja tunneb numbrimärke ning oskab neid kirjutada; • liidab ja lahutab 5 piires ning tunneb märke + , −, =; • koostab kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukei; • järjestab kuni viit eset suuruse järgi (pikkus, laius, kõrgus jm); • rühmitab esemeid asendi ning nähtusi ja tegevusi ajatunnuse järgi; • kirjeldab enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteerub ruumis, õuealal ja paberil; • oskab öelda kellaega täistundides; • nimetab nädalapäevi, kuid, aastaaegu, teab oma sünnikuud ja -päeva; • mõõdab esemete pikkust kokkulepitud mõõduühikuga (samm, pulk, nõör vms); • eristab enamkasutatavaid raha- ning mõõtühikuid (kroon, sent, meeter, liiter, kilogramm) ja teab, kuidas ning kus neid ühikuid kasutatakse; • leiab erinevate kujundite hulgast ringi, kolmnurga, ristküliku, ruudu ning kera ja kuubi, kirjeldab neid kujundeid.

4.4 Kunst

Eesmärgid:

- tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest;
- kujutab isikupäraselt ümbritsevaid esemeid, sündmusi ja oma kujutlusmaailma;
- vaatleb, kirjeldab ja kujundab ümbritsevat ja tarbeesemeid;
- kasutab õpitud voolimis-, joonistamis- ning maalimisvahendeid ja -võtteid;
- kasutab materjale ja tööriistu ohutult ning sihipäraselt;
- vaatleb kunstiteoseid ja kirjeldab nähtut.

Sisu:

- kujutamine ja väljendamine: mõtete, tunnete edasiandmine nähtaval kujul;
- kujundamine: objektile esteetilise lisaväärtuse andmine;
- tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine;
- kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstiteostest, kunstist.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- anname lapsele võimaluse saada elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning tal on võimalus väljendada oma maailmanägemist;
- suuname last vaatlema ning voolides, joonistades, maalides ja meisterdades kasutama vaatlustel tehtud tähelepanekuid;
- kasutame teemasse sisseelamiseks mängu, muusikat, lihtsat lavastust, jutu lugemist jne;
- arvestame, et lapse jaoks on oluline loomiseks ja lahenduste leidmiseks teha katsetusi ning avastusi, otsida ja saada vastuseid tekkinud küsimustele, omandatud oskusi rakendada ja loovalt kombineerida;
- julgustame last kasutama ja katsetama tema enda pakutud lahendusi töö mitmekesistamiseks ning ergutame lapse kujutlus- ja algatusvõimet, jälgides, et säiliks lapse isikupärane eneseväljendus;
- viime kunstitegevusi läbi ka õues, kasutame kunstitegevust teiste valdkondade õppe- ja kasvatustegevuste osana, joonistame nii paberile, kivile, puidule, liivale või kombineerime erinevaid materjale;
- suuname last tehtut analüüsima, (selgitama, miks ta kujutas esemeid, nähtusi just sellisel viisil, milliseid materjale ja tehnikaid kasutas ning kuidas tööga rahule jäi), kujundame sallivat suhtumist kaaslaste töösse.

Lapse arengu eeldatavad tulemused

Kunst

3 aastane	4 aastane	5 aastane	6-7 aastane
<ul style="list-style-type: none"> • muljub ja näpistab, juhendamisel rullib ja veeretab voolimismaterjali • surub sõrme või pulgaga pehmesse materjali auke, teeb jooni ja täppe • tõmbab iseseisvalt joonistusmaterjalidega (pliiats, rasvakriit) erinevaid jooni • meeldetuletamisel hoiab õigesti joonistusvahendit • tõmbab pintsliga erineva suunaga jooni, teeb täppe • tunneb ära punase, kollase, sinise, rohelise • asetab alusele ja surub kinni õpetaja poolt liimiga kaetud kujundid 	<ul style="list-style-type: none"> • rullib voolimismaterjali andes edasi asjade, esemete iseloomulikke tunnuseid • pigistab ja venitab voolimismaterjali sellele teise kuju andmiseks • tõmbab erineva kuju ja suunaga jooni sh. ka kaarjaid jooni • suudab kujutada naturile sarnaseid, lähedasi esemeid, asju, inimest • võtab pintslile iseseisvalt vajaliku koguse värvi ja loputab pintsli • joonistab ümarvormi värvilaigu suurendamise teel • kasutab töös erinevaid pintsli osi ja teeb erinevaid pintsli jäljendeid • tunneb ära punase, kollase, sinise, rohelise, oranži, roosa, musta ja pruuni • katab liimiga liimitava kujundi • lõikab kääridega paberist ribasid • ühendab erinevad materjalid (nt. looduslik + paber jne.) • voldib paberi pooleks 	<ul style="list-style-type: none"> • veeretab ja rullib voolimismaterjali peopesade vahel • tükeldab voolimismaterjali iseseisvalt • ühendab detailid kokkusurumise teel • jälgib kujundite värvimisel piirjooni • kasutab iseseisvalt pliiatsiteritajat • joonistab šabloonil abil • katab pintsliga pindu • teeb pintslivajutusi ja – tõmbeid (suu, silmad, mustrid) • tunneb ära punase, kollase, sinise, rohelise, oranži, roosa, musta, pruuni ja valge • rebib paberist lihtsamaid kujundeid • lõikab sirgete piirjoonte ja vormilt lihtsaid kujundeid • voldib paberit pooleks ja neljaks • lükib paelale, lõngale esemeid • meisterdab looduslikust materjalist ja jääkmaterjalist 	<ul style="list-style-type: none"> • leiab ümbritseva vaatllemisel erinevaid detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud viisil; • väljendab joonistades, maalides, voolides ja meisterdades meeleolusid ja fantaasiaid; • kasutab kunstitöö loomiseks erinevaid vahendeid; • kujutab inimesi neile iseloomulike tunnuste kaudu; • keskendub alustatud tegevusele ja loob oma kunstitöö; • loob esemeid erinevaid tehnikaid ja materjale kasutades ning räägib nende otstarbest; • koostab ise või valib tööst lähtuvalt sobivad motiivid või vahendid eseme kaunistamiseks; • kirjeldab kunstiteoseid, nende värve ja meeleolu.

4.5 Muusika

Eesmärgid:

- tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest;
- suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale;
- suudab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu
- suudab musitseerida nii rühmas kui ka üksi.

Sisu:

- laulmine;
- muusika kuulamine;
- muusikalis-rütmiline liikumine;
- pillimäng.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- seame esikohale emotsionaalse ja aktiivse muusikalise tegevuse;
- kujundame ja arendame lapse muusikalis-loomingulisi võimeid, samuti kultuurilis-sotsiaalset aktiivsust ning väärtushinnanguid;
- arvestame lapse individuaalseid eeldusi ning toetume eduelamusele ja tunnustusele;
- kasutame muusikat lõimiva tegevusena ka teistes õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades nagu *Keel ja kõne*, *Kunst* jne; muusika on igapäevaelu osa, nii argi- kui ka pidulike sündmuste puhul;
- seostame üksteisega muusika kuulamise, laulmise, pillimängu, muusikalis-rütmiline liikumise, mängud ja tantsud;
- muusikapalade (laulud, palad muusika kuulamiseks, tantsud ja mängud, pillilood) valikul arvestame laste huvidega ning ea- ja jõukohasusega.

Lapse arengu eeldatavad tulemused

Muusika

3 aastane	4 aastane	5 aastane	6-7 aastane
<ul style="list-style-type: none"> • reageerib emotsionaalselt vastavalt muusika iseloomule • huvitub laululisest tegevusest(püüab õpetajaga kaasa laulda silpe, sõnu, laulu löike) • osaleb laulude esitamisel (plaksutab või laulab kaasa) • mängib kaasa pulssi või rütmi muusika kuulamisel, liikumisel, laulmisel kehapillidel, marakal, kõlapulkadel, tamburiinil, kellukesel, looduspillidel (kivid) • liigub koos õpetajaga vastavalt muusika meeleolule, arvestades pulssi ja meetrumit (kõnd-jooks, päkkadel kõnd, ühe ja vaheldumisi kahe jalaga koputamine, keerutamine paarilisega) • oskab iseseisvalt eristada kõnni- ja jooksurütmi ja vastavalt sellele liikuda 	<ul style="list-style-type: none"> • kuulab laulu ja muusikapala • väljendab emotsionaalselt kuulatud muusikas tajutud kontrastseid meeleolusid liigutuste ja liikumisega • tunneb kuulmise järgi ära mõningaid õpitud laule • laulab rühmaga ühtses tempos • laulab peast mõningaid lihtsamaid rahva- ja lastelaule • mängib rütmipille muusika kuulamise, liikumise ja laulmise saateks; eristab kuulamisel neid tämbri järgi • väljendab muusika meeleolu liikumise kaudu (loov liikumine) • tantsib, kasutades eakohaseid tantsuelemente • osaleb laulumängudes 	<ul style="list-style-type: none"> • kuulab huviga laulu ja muusikapala • väljendab kuulatud muusikas tajutud meeleolusid erinevate muusikaliste tegevuste- liikumine, laulmine, pillimäng- kaudu(näiteks järgib tempot, rütmi kehalise liikumisega või tundes ära õpitud laulu (kuuldes nii meloodiat kui sõnu) hakkab kaasa laulma • laulab väljahingamisel loomuliku häälega • esitab laule rühmaga ühtses tempos • laulab peast teistega koos mõningaid rahva- ja lastelaule • mängib ja tunneb kuulmisel tämbri järgi ära õpitud rütmipille; mängib rütmisaateid lasteriimidele ja lauludele • ansambelmängus osaledes alustab ja lõpetab koos teistega, mängib nendega ühtses tempos • muudab liikumist vastavalt muusikaosade ja muusikaliste väljendusvahendite vaheldumisele (tempo, dünaamika, register), arvestades pulssi ja meetrumit (näiteks liigub hanereas, ringis, nii üksi kui paaris) • esitab õpetaja seatud tantse, kasutades õpitud tantsuelemente 	<ul style="list-style-type: none"> • laulab ilmekalt loomuliku häälega ja vaba hingamisega; • laulab eakohaseid rahva- ja lastelaule nii rühmas/ansamblis kui ka üksi; • suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada; • eristab kuulmise järgi laulu ja pillimängu; • eristab tämbri ja kõla järgi õpitud pille; • mängib eakohastel rütmi- ja meloodiapillidel õpitud lauludele ja instrumentaalpaladele lihtsaid kaasmänge; • mängib lastepillidel ja oskab mängida ka pilliansambelis; • liigub vastavalt muusika meeleolule; • väljendab ennast loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu.

4.6 Liikumine

Eesmärgid:

- tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu;
- suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel;
- tegutseb aktiivselt üksi ja rühmas;
- mõistab kehalise aktiivsuse olulisust inimese tervisele;
- järgib esmaseid hügieeni- ja ohutusnõudeid.

Sisu:

- kehalise kasvatuse alased teadmised: ohutus, enesekontroll ja hügieen;
- põhiliikumised;
- liikumismängud;
- erinevad spordialad;
- tants ja rütmika.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- arvestame, et põhiliikumised eeldavad igapäevast suunamist: liigutusoskused, liikumisosavus ja teised liikumisvõimed (vastupidavus, jõud, kiirus, paindumus) kujunevad ja arenevad tegevuste regulaarsel kordamisel;
- rikastame lapse liikumis- ja tegevusvõimalusi sportlik-arenduslike liikumisviisidega – jalgrattasõit, suusatamine, uisutamine, ujumine jms;
- peame oluliseks kõlbeliste põhimõtete ja enesekindluse kujundamist: regulaarsel tegelemisel kehaliste harjutustega kujunevad positiivsed iseloomuomadused;
- suuname last oma oskusi, võimeid ja koostööd hindama, kaaslastega arvestama, oma emotsioone kontrollima ja valitsema; mõistma ühe või teise kehalise harjutuse vajalikkust;
- mitmekesistame põhiliikumiste, koordinatsiooni, rühi, tasakaalu, liikumisvõime ja peenmotoorika (täpsus, näo- ja sõrmelihaste kontrollioskus) arendamist ja tagasiside andmist.

Lapse arengu eeldatavad tulemused

Liikumine

3 aastane	4 aastane	5 aastane	6-7 aastane
<ul style="list-style-type: none"> • valib õpetaja korraldusel teiste riiete hulgast välja võimlemisriided. • arvestab aktiivses tegevuses rühmakaaslastega. • sooritab võimlemisharjutusi eri asenditest ja erinevate vahenditega. • teeb harjutusi ettenäitamise ja juhendamise järgi ühtses tempos õpetaja ja kaaslastega. • sooritab painduvust ja kiirust arendavaid harjutusi. • sooritab põhiliikumisi. • säilitab liikumisel tasakaalu, seda nii tasakaalupingil kui ka vähendatud pinnal. • kõnnib, jookseb ja hüpleb rütmiliselt muusika järgi. • sooritab liigutusi vastavalt muusikale erinevas tempos õpetaja juhendamise järgi. • mängib matkiva sisuga 1-2 reeglga kõnni- ja jooksumänge. • mängib iseseisvalt aktiivse liikumisega mängu. • veab tühja kelku. • sõidab kelgul iseseisvalt nõlvast alla. • matkab õpetajaga või vanemaga looduses. 	<ul style="list-style-type: none"> • sooritab harjutusi vastavalt õpetaja korraldustele sõnalise seletuse järgi. • sooritab juhendamisel kuni neljast harjutusest koosnevat kominatsiooni. • hoiab oma kohta erinevates rivistustes: kolonnis, ringis, viirus. • sooritab põhiliikumisi kombinatsioonides ja õpitud harjutustes. • sooritab koordinatsiooni, tasakaalu ja osavust arendavaid harjutusi. • sooritab imiteerivaid liigutusi vastavalt muusika iseloomule. • plaksutab ja liigub vastavalt rütmile. • mängib 2-4 reeglga liikumismänge. • pingutab end rühmategevustes ühise eesmärgi nimel. • kasutab ujumisel sihipäraselt abivahendeid(laud, "nuudel", pall) • algatab iseseisvalt mängu. • tegutseb iseseisvalt lasteaia õuealal. 	<ul style="list-style-type: none"> • nimetab erinevaid kodukohas harrastatavaid spordialasid ja spordivõistlusi. • kasutab erinevaid spordivahendeid(nt. topispalli) ohutult, sobival viisil ja kohas. • vahenditega harjutusi(pall, hüpsits) sooritab eakohaselt tehniliselt õigesti. • valitseb oma liigutusi koordinatsiooni ja tasakaalu nõudvate harjutuste täitmisel. • sooritab tasakaalu, painduvust ja osavust arendavaid harjutusi. • kasutab põhiliikumisi aktiivses tegevuses ja mängudes. • sooritab staatilist tasakaalu nõudvaid harjutusi. • sooritab harjutusi väikevahendeid kasutades. • jäljendab liikumisega erinevaid rütme. • liigub vastavalt muusika tempo kiirenemisele ja aeglustumisele. • liigub iseseisvalt, vabalt muusika järgi. • mängib kollektiivseid võistlummänge. • osaleb jõukohastes teatevõistlustes. • tunnustab nii enda kui vastasmeeskonna edu. • veab kelgul kaaslast, kelgutab mäest alla, täites eriülesandeid. • mängib veemänge ilma vett kartmata. • järgib basseini kasutamise hügieeni ja õpetaja juhendamisel ka ohutusreegleid. • kasutab spordi- ja mänguväljakute vahendeid sihipäraselt. • sooritab rännakuid ja orienteerub koos õpetajaga. 	<ul style="list-style-type: none"> • keskendub sihipäraseks kehaliseks tegevuseks; • peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutusreeglitest, valides sobivad paigad ja vahendid; • sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud, rütmilised; • sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid harjutusi; • säilitab tasakaalu paigal olles ja liikumisel; • kasutab harjutuste sooritamisel mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt; • matkib täiskasvanut harjutuste sooritamisel; • sooritab üheaegselt kaaslasega rütmiliikumisi; • liigub vastavalt enda tekitatud rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga; • kasutab liikumisel erinevaid vahendeid (lindid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud jne); • mängib sportlike elementidega mängu (korvpall, jalgpall jne); • peab kinni kokkulepitud mängureeglitest; • nimetab erinevaid spordialasid ja Eesti tuntumaid sportlasi.

4.7 Mäng

Mäng on põhiline õppemeetod koolieelses eas. Mängu ja mängu elemente kasutame kõikides tegevustes. Mäng on lapse loomulik viis õppimiseks ja arenemiseks. Laps saab mängu kaudu positiivse õppimise kogemuse. Mäng on tegevus, mis vastab lapse füüsilistele ja psüühilistele vajadustele. Õppe- ja kasvatustegevuse planeerimisel ja läbiviimisel kasutame erinevaid mänguliike: õppemängud, liikumismängud, rolli- ja loovmängud, laulumängud, lauamängud, ehitusmängud, liiva- ja veemängud jne.

Mängus väljendab laps oma kogemusi, hangib uusi teadmisi ja oskusi. Mängus paistavad välja lapse huvid, kõik, mis on teda mõjutanud ja mille üle ta aru peab.

Mängides laps õpib mõistma maailma, eri olukordi, kogeb tõelisi ja sügavaid tundeid, õpib oma tunnetega hakkama saama ja suhtlema ümbritseva maailmaga. Mängul on kultuuri kandev jõud.

Mäng arendab lapse mõtlemise mitmekülgust, intellektuaalseid võimeid, reeglitest arusaamist, keskendumisvõimet, kujutlusvõimet, mootorikat; suurus-, tugevus-, ja ruumisuhteid, laiendab teadmisi ümbritsevast, iseseisvust, loovust. Mängides õpib laps tundma esemete omadusi neid mitmel erineval viisil kasutades.

Mängu kestvus sõltub lapse vanusest ja arengutasemest. Püsivust nõudvate mängude jaoks vajab laps piisavalt aega, mis võib ulatuda 15 - 45 minutini.

Täiskasvanu juuresolekul on suur tähtsus. Õpetajast sõltub, kas ja kuidas laps mängib, kuidas mängud arenevad. Õpetaja turvaline lähedalolek ja juhendamine julgustavad last maailma vallutama. Vajadusel tuleb mängu sekkuda peenetundeliselt, kuid liigset mängu juhendamist tuleb vältida.

Mäng on lapse iseseisev, vaba ja spontaanne tegevus tegutsemisrõõmu enda pärast. Arendav mängukeskkond ning mängivate laste sõbralikud suhted on koolieelses eas lapsele kvaliteetne õpikeskkond.

Mängu juhendamine võib olla otsene või kaudne.

Mängu juhendamise ülesanded:

- laiendada mängu temaatikat:
- rikastada ja süvendada mängu sisu,
- arendada lastevahelisi suhteid,
- innustada iseseisvalt mängima,
- hoolitseda mänguvõimaluste eest,
- näidata uute mänguvahendite ja materjalide kasutamisevõimalusi,
- tagada reeglipäraselt piisavalt mänguaega.

Mängu analüüsimine annab väärtuslikku teavet lapse arengutasemest ja vajadustest.

Mäng peegeldab lapse arengut.

5 LAPSE ARENGU EELDATAVAD ÜLDOSKUSED

5.1 Mänguoskused

Mäng on eelkoolieas lapse põhitegevus. Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet, uusi oskusi, peegeldab tundeid ja soove, õpib suhtlema, omandab kogemusi ja käitumisreegleid. Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus. Iga mängukogemus on ühtlasi õpikogemus.

Kolmeaastase lapse mängudes on oluline igapäevaolukordade matkimine, aga juba hakkab mängu seostama muinasjutuga, nähtud filmiga. Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet, uusi oskusi, peegeldab tundeid ja soove, õpib suhtlema, omandab kogemusi ja käitumisreegleid. Areneb kõne.

Neljandal eluaastal paraneb lapse liigutuste koordinatsioon ja täpsus, ta on aktiivne ning pidevas liikumises ja tegevuses. Neljaaastane laps on uudishimulik. Ta on isetegija, kuid hindab oma oskusi ebarealistlikult. Tähelepanu kõne arendamisele. Neljas eluaasta on lapse kõige magusam mänguiga.

Viieaastase lapse mäng on iseseisvam, rollile iseloomulik, emotsionaalsem, tegevust saadab ilmikas kõne. Viie aastane tahab koos teistega mängida, arutada mänguplaani ja jagada rolle. Viieaastane laps õpib lahendama omavahelisi tülisid, valib mängukaaslasi sümpaatia või ühise mänguhuvi alusel. Viieaastane laps vajab esemelist mängukeskkonda; mängu lõpetamisel suunamist asjade kohale panemisel.

Kuueaastase lapse mängule on omane suur iseseisvus. Ta omandab mängides rollidele iseloomuliku käitumise, mängusüžeed muutuvad keerulisemaks ning loovamaks, laps õpib arutlema, areneb koosmänguoskus kui ka üksinda mängimise oskus. Üha olulisemaks muutub tema mängus kõne, kujuneb konfliktide lahendamise oskus. Areneb mõtlemine.

Lapse arengu eeldatavad tulemused:

Mäng

3 aastane	4 aastane	5 aastane	6-7 aastane
<ul style="list-style-type: none"> • kasutab matkimismängudes palju tegevusi ja vahendeid, • matkib igapäeva tegevusi ja argiolukordi, • mängib koos täiskasvanuga • omandab erinevaid liigutus- ja kõnemudeleid • imiteerib häälsusi ja käitumist • mäng muutub püsivamaks, areneb sihikindlus, käteliigutused alluvad silmade kontrollile • õpib ehitama klotsidega, kasutama konstruktoreid • õpib vaatlema • õpib täitma mängureegleid • arendab mängu sisu, kuid veel ei suuda mängu alustades selle kulgu ja lõppu ette näha • kasutab mängudes erinevaid mängumaterjale. 	<ul style="list-style-type: none"> • kombineerib mängu eri allikatest saadud teadmisi ja muljeid, • mängib varjatud rolliga või roll toimingutes mängu, • õpib mängima koos kaaslastega kestvamalt ja sõbralikumalt, • kuulab meelsasti täiskasvanu emotsionaalselt esitatud lühikesi lugusid, • jätab huvitavad kordusena esitatud teksti meelde, • imiteerib kuulnud loo tegelasi, • oskab ehitismängu tuua mõtestatud süžeeelise tegevuse, • oskab mängida väikeste rühmadena, jagada omavahel mänguvahendeid, kooskõlastada mängutegevusi ja saavutada ühist tulemust, • ootab hinnangut ja tunnust, teda huvitab töö tulemus • õpib kirjeldama ja rääkima esemetest mälu järgi, • õpib õppemängus täitma juhtrolli, iseennast jälgima ja võrdlema oma käitumist teiste omadega, • rakendab mängudes erinevaid meeli, mängib sõnalisi mängu, kasutab lihtsamaid mängureegleid. 	<ul style="list-style-type: none"> • hakkab mängima rollimänge, k.a. režissöörimäng, • tunneb huvi lavastusmängude eri liikide vastu, • mängides väljendab oma tundeid sõnade, žestide, miimika ja intonatsiooniga, • oskab ehitismängus kujutada nähtut, kasutab loovalt erinevaid vahendeid • rakendab mängudes oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast loodusest; • algatab erinevaid mängu, arendab mängu sisu, täidab lihtsamaid mängureegleid • tunneb rõõmu võidust, kuid ei suuda taluda kaotust võistlusmängus; 	<ul style="list-style-type: none"> • tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskenduma; • rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast; • algatab erinevaid mängu ja arendab mängu sisu; • täidab mängudes erinevaid rolle; • järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada; • suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele; • tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusmängus; • kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.

5.2 Tunnetus- ja õpioskused

Tunnetusoskused on oskused tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse – taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni.

Õpioskuste all mõistetakse lapse suutlikkust hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel.

Kolme aastane laps uurib, vaatleb, katsetab, tahab avastada ja teada saada, hankides infot oma kogemuse ja aktiivse tegutsemise kaudu. Lapsed õpivad kõige tõhusamalt argiolukordades, kui õpitav on neile tähtis. Kolmandal eluaastal huvitub laps iseendast, oma teadmistest ja asjadevahelistest seostest. Lapse „mina“ jonnihood panevad proovile täiskasvanu reaktsioonid, järjepidevuse ja vankumatuse käitumisreeglitest ja –piiridest kinnipidamisel.

Neljaaastane laps on oma tegevusi planeerides ja organiseerides iseseisvam, vajab otsese juhendamise kõrval autoriteete. Neljaaastase lapse mäng hõlmab konstrueerimist, rolli- ja võistlusmänge, loovtegevusi. Laps saadab oma tegevusi minakeskse kõnega. Neljaaastane laps on tegutsedes püsivam, sihipärasem ja süsteemsem, suudab lähtuda seatud eesmärkidest. Neljaaastane laps on juba õppinud tähelepanu mõnevõrra jaotama, tema mälu on lühiajaline, oluline on emotsionaalsus. Neljaaastane laps tahab olla edukas. Viiendal eluaastal laps räägib ja küsib palju, ta ootab kiitust, tahab teistele meeldida, kõike hästi teha ja seejuures mitte eksida. Tunnetusprotsessidest muutub kõige olulisemaks mälu roll, areneb kaemuslik-kujundiline mõtlemine, mis tugineb kujutlustele. Viieaastane laps on oma tegutsemises iseseisev, kuid vajab täiskasvanu abi et saavutada tegutsemiskindlust juhtimaks oma käitumist ja emotsioone.

Lapse arengu eeldatavad tulemused:

Tunnetus- ja õpioskused

3 aastane	4 aastane	5 aastane	6-7 aastane
<ul style="list-style-type: none"> • võtab aktiivselt ümbrusest infot • leiab tegutsemisajendi, koos täiskasvanuga plaanib ning organiseerib, • suudab olla püsiv täiskasvanu juhendamise ja suunamise korral, • keskendub lühiajaliselt ühele tegevusele, stiimulile, • plaanib osaliselt oma käitumist ja tegevust iseendale suunatud kõne vahendusel, • mängib rollivahetumänge, mängib mõnda aega koos teistega, järgib lihtsamaid reegleid • tegutseb vahetult konkreetsete asjadega kui ka neid kujutavate sümbolitega, • kordab ja jäljendab varasemaid kogemusi ning mälu pilte mängudes • omab sõnavara enda väljendamiseks, osaleb dialoogis, • jälgib lihtsaid lookesi, saab aru loo sisust, • rühmitab asju ja esemeid ühe või mitme omaduse järgi • loendab kolmeni, teab põhivärvusi • õpib võrdlema, leiab ühiseid ja erinevaid jooni • omandab uusi mõisteid ja teadmisi aktiivse tegutsemise ja kordamise kaudu. 	<ul style="list-style-type: none"> • oskab osaliselt oma tegevust plaanida ja organiseerida, tegutseda iseseisvalt, • lahendab probleeme ja plaanib minakeskse kõne abil, • küsib, küsib, küsib uue info hankimiseks, tema kõne toetub juba mälule, • saab aru mõistatustest, lihtsatest piltlikest võrdlustest, • järgib lihtsaid ja konkreetseid reegleid • osaleb ühistegevuses, teeb koostööd teiste lastega, • konstrueerib, osaleb rolli- ja võistlusmängudes, loovtegevustes, • jaotab oma tähelepanu, oskab keskenduda, saab aru arvumõistest ja loendab 5-ni, huvitub tähtedest. 	<ul style="list-style-type: none"> • tegutseb lühikest aega iseseisvalt, • reguleerib oma käitumist ja emotsioone täiskasvanu abiga, • fantaseerib • keskendub huvipakkuvale tegevusele paarkümmend minutit • oskab vaadelda ning märgata olulisi tunnuseid ja seoseid • omandab teadmisi kogemuste ja kõne kaudu, • kasutab teadmiste omandamisel ja kogetu meenutamisel intuiitiivselt lihtsamaid meeldejätmise viise 	<ul style="list-style-type: none"> • saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg), tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna; • mõtleb nii kaemuslik-kujundlikult kui ka verbaalselt, saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi; • tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskendumata kuni pool tundi; • kavandab ja korraldab oma igapäevategevusi ja viib alustatud tegevused lõpuni; • tegutseb uudes olukorras täiskasvanu juhiste järgi; • suhtub õppimisse positiivselt – tahab õppida, uurida, esitada küsimusi, avastada ja katsetada; • rühmitab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel; • kasutab materjali meeldejätmiseks kordamist.

5.3 Sotsiaalsed ja enesekohased oskused

Sotsiaalsete oskuste all mõistame lapse oskusi teistega suhelda, tajuda nii iseennast kui ka partnereid, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavasid ning lähtuda eetilistest tõekspidamistest.

Kolmandal eluaastal kujuneb minatunne, eneseteadvus on selgelt välja arenenud, laps kaitseb oma valdusi ja personaalruumi. Kolmeaastasel on elav kujutlusvõime ja kõikuv enesekindlus, mistõttu võivad kergesti tekkida hirmud. Laps vajab turvalisust, tunnustust, rutiini ja reegleid.

Neljas eluaasta on kiiresti vahelduvate meeleolude aasta. Laps kasutab oma emotsioone piiride kindlakstegemiseks. Oma emotsioone, soove ja tahtmisi väljendab kõne abil. Neljaaastasele meeldib tegevuste kordamine, rituaalid ja rutiin. Neljaaastane õpib oma asju teistega jagama, hakkab mõistma ja järgima lihtsamaid käitumisreegleid. Neljandal eluaastal on laps väga liikuv ja vajab palju liikumismänge.

Ta saab hakkama eneseteenindamisega, teab ja oskab öelda oma ees- ja perekonnanime.

Viieaastane on väga tundlik, suhtleb ja tegutseb enamasti iseseisvalt ning saab aru, mida ta suudab ja mida ei suuda, kuigivõrd vastutab oma tegevuse eest.

Enesekohaste oskuste all mõistame lapse suutlikkust eristada ja teadvustada oma oskusi, võimeid ja emotsioone, juhtida oma käitumist.

Lapse arengu eeldatavad tulemused:

Sotsiaalsed ja enesekohased oskused

3 aastane	4 aastane	5 aastane	6-7 aastane
<ul style="list-style-type: none"> • väljendab tugevaid emotsioone, oma mina • hakkab aru saama, et teistel inimestel on tema omadest erinevad tunded • tahab igapäevastes olukordades valikute üle ise otsustada, üritab neid täide viia, • osaleb täiskasvanuga ühistegevuses, tegutseb teiste lastega kõrvuti, alustab sõprussuhete loomist, • õpib jagama oma asju teistega, • algatab vestlust eri partneritega erinevatel teemadel, • täidab igapäevaelu rutiini, eeskujudele toetudes jäljendab rolle ja tegevusi, • järgib lihtsamaid sotsiaalseid reegleid. 	<ul style="list-style-type: none"> • oskab kirjeldada sõnaga oma tundeid, soove ja tahtmisi ning püüab saada kokkuleppele, • teab oma nime, vanust, sugu ning märkab soolisi erinevusi, • seab endale mõningaid eesmärke ja täidab neid, • vajab oma tegevuse tunnustamist ja täiskasvanu tähelepanu, • hakkab teistega arvestama, püüab abistada ja lohutada • osaleb lühiajaliselt rühma ühistegevuses, • arvestab mängudes autoriteedi poolt antud reegleid, püüab täita kodukorra reegleid, • saab aru, et valetamine ja teise löömine on halb tegu, • eelistab üht mängukaaslast rühmale. 	<ul style="list-style-type: none"> • hakkab mõistma teiste inimeste tundeid ning mõtteid, • väljendab oma emotsioone ja räägib nendest, • eelistab sootüübilisi mängu, • naudib eakaaslaste seltsi ning ühistegevust, • peab kinni kokkulepitud reeglitest, • oskab sobivalt käituda avalikus kohas; 	<ul style="list-style-type: none"> • püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses; • tahab ja julgeb suhelda – huvitub suhetest ja tunneb huvi teiste vastu; • hoolib teistest inimestest, osutab abi ja küsib seda vajadusel ka ise; • osaleb rühma reeglite kujundamisel; • oskab teistega arvestada ja teha koostööd; • loob sõprussuhteid; • saab aru oma-võõras-ühine tähendusest; • teeb vahet hea ja halva käitumise vahel; • mõistab, et inimesed võivad olla erinevad; • järgib kokkulepitud reegleid ja üldtunnustatud käitumisharjumusi; • selgitab oma seisukohti. <ul style="list-style-type: none"> • suudab oma emotsioone kirjeldada ning tugevaid emotsioone, nt rõõmu, viha, sobival viisil väljendada; • kirjeldab enda häid omadusi ja oskusi; • oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele; • algatab mängu ja tegevusi; • tegutseb iseseisvalt ja vastutab oma käitumise eest; • teab, mis võib olla tervisele kasulik või kahjulik ning kuidas ohutult käituda; • saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused; • kasutab erinevaid vahendeid heaperemeelikult ning tegevuse lõppedes koristab enda järelt.

6 RÜHMADE ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS

Lasteaed Lepatriinu korraldab õppe- ja kasvatustegevust õppeaastati. Õppeaasta algab 1. septembril ning kestab 31. augustini. Aktiivne õppeperiood toimub 1. septembrist - 31. maini. 1. juunist – 31. augustini töötavad suverühmad, mis komplekteeritakse vastavalt laste arvule. Suverühmades toimub õpitu kordamine, kinnistamine, kuid põhirõhk on mängulisel õuetegevusel.

Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandavad ja viivad läbi rühma õpetajad:

- sõimerühmades kõik tegevused, kaasa arvatud muusika ja liikumine;
- aiarühmades toimuvad muusika ja liikumise valdkonna tegevused muusika- ja liikumisõpetaja juhendamisel.

6.1 Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel arvestab lasteaiaõpetaja lapse arengutaset, vanust ning lapse huve. Lapse kasvades ja arenedes lähtutakse õppesisu valikul üldjuhul J.Käisi põhimõttest – lähemalt kaugemale, üksikult üldisemale, kergemalt raskemale, lihtsamalt keerulisemale.

Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel planeeritakse kavandatava perioodi eesmärgid, temaatika, õppesisu ja -tegevused. Rühma õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimine on paindlik ja võimaldab õpetajal teha vajadusel muudatusi.

Rühma õppe- ja kasvatustegevus viiakse läbi rühmaruumis, saalis või muusikatoas, ujumine linna Tervisespordimaja ujula lastebasseinis, õuesõppe tegevused lasteaia õuelalal, Intsikurmu südamerajal või võimalusel-vajadusel muus turvalises üksi ja ühistegevust võimaldavas keskkonnas. Õpetaja seob õppe- ja kasvatustegevuse eelkõige kodukoha inimeste, looduse ja asutustega. Õpetaja tutvustab lapsi õpitavaga (objektid, nähtused) loomulikus keskkonnas, kasutab avastusõpet. Õppe- ja kasvatustegevuses on oluline mänguline õpe ja mängimine. Õpetaja loob rühmaruumis tingimused erinevateks loov-, rolli-, ehitus- jm mängudeks, praktiliste ülesannete täitmiseks ja jõukohaste tööde jaoks.

Tegevuskoha valikul arvestab õpetaja nii üldisi kui ka valdkondade õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgi, eri valdkondade sisude ja tegevuste lõimimist, tegevusteks vajalikke vahendeid ning vajadusel teiste õpetajate ja personali kaasamist.

Tegevused toimuvad kogu päeva vältel. Erialaspetsialistide töö planeerimisel arvestame lapse vanuse, suutlikkuse ja püsivusega.

SOOVITUSLIK:**1. KAVANDATUD ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuste JÄRJESTIKUNE AJALINE KESTVUS**

	õpetaja kavandatud tegevus	tegevuste aeg keskmiselt päevas	tegevuste aeg nädalas kokku
2 aastased	10- 15 min.	20-30 min.	2 tundi 30 min.
3 aastased	15-20 min.	30-40 min	3 tundi 20 min.
4 aastased	20-25 min.	40-50 min.	5 tundi
5 aastased	25-30 min.	50 min. - 1 tund 30 min.	7 tundi 30 min.
6 aastased	30 - 35 min.	1 tund ja 45 min. - 2 tundi 10 min.	10 tundi 50 min.

2. KAVANDATUD ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuste SAGEDUS NÄDALAS VALDKONNITI

	VALDKOND / VANUS	< 3	3	4	5	6
1.	MINA JA KESKKOND	1	1	1	2	2
2.	KEEL JA KÕNE	2	3	3	4	5
3.	MATEMAATIKA	1	1	1	2	2
4.	KUNST	2	2	2	3	3
5.	MUUSIKA	2	2	2	2	2
6.	LIIKUMINE (s.h. ujumine)	2	2	3	3	3
7.	TERVISETUND	0	0	2	2	2
8.	RÜTMIKA	0	1	1	1	1

6.2 Rühma päevakava

Lasteaia õppe- ja kasvatustegevus tugineb rühma päevakavale, mis on koostatud vastavalt rühma laste vanusele lähtudes lasteaia üldpäevakavast. Lasteaia päevakava on paindlik, kindlustades lastele päevarütmi, kus vahelduvad igapäevatoimingud, laste mäng, vabategevused ja õpetaja kavandatud õppe- ja kasvatustegevused. Rühmade päevakava kinnitab lasteaia juhataja käskkirjaga õppeaasta algul.

Lapse päevarütm

7.00 - Kodus - äratus, väikesed protseduurid ja jalutuskäik - sõit lasteaeda

7.00 - 8.30 laste saabumine

8.30 - 9.00 hommikusöök

9.00 - 11.00 hommikuring, planeeritud tegevused, mängud toas

11.00 - 12.30 riietumine, õuetegevused

12.00 - 13.00 lõunasöök

13.00 - 15.00 puhkeaeg

15.00 - 16.00 individuaalne tegevus lapsega, mängud toas

16.00 - 16.30 oode

16.00 - 18.00 mängud toas/õues, individuaalne tegevus lapsega

19.00 - Õhtusöök kodus

19.00 - 21.00 Mängud kodus

21.00 - 7.00 Pesemine, uni

6.3 Rühma aasta tegevuskava

Õppe- ja kasvatustegevuse aluseks on rühma aasta tegevuskava, mille on kavandanud õpetajad ja milles sisalduvad:

- rühma meeskond ja eripära
- laste nimekiri
- rühma päevakava
- lasteaia ja rühma õppeaasta eesmärgid
- õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted, rühma reeglid
- valdkondade õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, sisu ja eeldatavad tulemused
- teemad kuude, nädalate lõikes
- planeeritud tegevused e. nädalaplaan
- lasteaia aasta üritused, milles rühm osaleb
- erivajadustega lapse tugisüsteem
- koostöö perega, lastevanemate ootused
- laste arengu hindamine
- õppekava arendustöö
- rühma õppeaasta õppe- ja kasvatustöö analüüs

Rühma aasta tegevuskava ja päeva planeerimisel arvestavad rühma õpetajad õppekava ning lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse eesmäärke ja põhimõtteid, rühma vanuselist ja soolist koosseisu, laste arengutaset, lasteaia materiaalseid võimalusi, lastevanemate soove. Tegevuskavade koostamisel osalevad kõik rühmaga töötavad spetsialistid – muusikaõpetaja, liikumisõpetaja, logopeed. Rühma tegevuskavad koostatakse arvutil ja need kuuluvad lasteaia õppekava juurde. Rühma aasta tegevuskava kinnitab õppeaasta algul lasteaia juhataja käskkirjaga. Rühma tegevuskava on aluseks õppeaasta töö analüüsimisel.

6.4 Rühma nädala tegevuskava

Rühma nädala tegevuskavas on kajastatud teema, tegevusliigid, eesmärgid ja tegevuste sisu. Rühma nädala tegevuskava koostamisel jälgivad õpetajad, et kõik tegevused toetaksid maksimaalselt lapse mitmekülgset arengut, üldoskuste kujunemist, üldtunnustatud väärtushoiakute kujunemist ning lõimitud ja mõtestatud teadmiste edastamist ehk järgiksid lasteaia õppe- ja kasvatustöö eesmärke.

Rühma nädala tegevuskava vormistavad õpetajad A4 ruudulisse kaustikusse või lehtedele, mis köidetakse tervikuks õppeaasta lõpetamisel. Nädala tegevuskava täitmine ja toimunud muudatused kirjutab õpetaja rühma päeviku vasakpoolsele lehele. Üldõpetuse ja valdkondade eesmärkide täitmise ja analüüsi lapse arengu kohta kannab õpetaja samal päeval päeviku parempoolsele lehele ning allkirjastab kirjutatu. . Muusika- ja liikumisõpetajad annavad rühma päevikusse tegevuse toimumise kohta allkirja, planeerimine ja kokkuvõtte-analüüs kajastub nende oma päevikus.

7 LASTEAIA ÕPPEAASTA ÜRITUSTE PLAAN

7.1 Aasta teema

Lasteaia Lepatriinu õppeaasta teema valitakse ja kinnitatakse pedagoogilises nõukogus. Teema toetab lasteaia üldeesmärkide elluviimist ning õppe- ja kasvatustegevuse lõimimist, arvestab laste huvisid ja Põlva linna üritusi ja aasta teemat.

7.2 Ürituste plaan

Lasteaia Lepatriinu ürituste plaani koostavad iga õppeaasta alguses õppealajuhataja koos muusika- ja liikumisõpetajaga ning see kiidetakse heaks pedagoogilises nõukogus. Lasteaia ürituste plaani e. õppeaasta tegevuskava koostamisel lähtutakse lasteaia õppeaasta teemast, traditsioonilistest üritustest, rahvuslikest tähtpäevadest.

Lasteaia traditsioonilised teemanädalad ja üritused on: liiklusnädal, leivanädal, tüdrukute- ja poistenädal, tervisenädal, emakeelepäev, miiklipäev, kadripäev, mardipäev, isade- ja emadepäevad; jõulunädal koos jõulupidudega nädalavahetusel, vastlapäev, spordipäevad, matkad ja väljasõidud Taevaskotta ning Karilatsi Talurahvamuuseumisse. Lasteaia ürituste plaan lisatakse igal aastal lasteaia õppekavale.

8 LAPSE ARENGU ANALÜÜSIMISE JA HINDAMISE PÕHIMÕTTED

Lapse arengu analüüsimine ja hindamine on oluline lapse eripära mõistmiseks, erivajaduste väljaselgitamiseks, positiivse enesehinnangu ja arengu toetamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks koostöös lapsevanemaga.

Lapse arengut on võimalik jälgida ja vaadelda ning analüüsida.

Lapse arengu hindamine on osa igapäevasest õppe- ja kasvatustegevusest. Pedagoogid viivad vaatlusi läbi 2 korda aastas ja täidavad lapse arengu analüüsi tabelit, lapsi jälgitakse nii igapäevatoimingutes, vabamängus kui ka pedagoogi suunatud tegevustes.

Lapse arengu hindamise aluseks on eeldatavad üldoskused ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade tulemused.

Lapse arengut kirjeldatakse lapsest lähtuvalt, väärtustades saavutatut ning tunnustades lapse toimetulekut, arenemist, positiivseid hoiakuid ja huvi.

Lasteaia Lepatriinu pedagoogiline nõukogu otsustab, milliseid meetodeid kasutada lapse arengu hindamisel. Rühmaõpetaja tutvustab lapsevanemale lapse arengu hindamise põhimõtteid ja korraldust.

Aiarühmade õpetajad viivad vähemalt üks kord õppeaastas lapse arengu hindamiseks ja toetamiseks lapsevanemaga läbi arenguveestluse. Arenguveestlus toimub laste puhketunni ajal 13.00 - 15.00, aeg lepitakse lapsevanemaga eelnevalt kokku. Arenguveestluse juures viibivad mõlemad rühma õpetajad.

PÕHIMÕTTED	KORRALDUS
lapse arengualase informatsiooni vahetamine vanemaga	<ul style="list-style-type: none"> • individuaalne vestlus vanemaga päeva lõpul; • arenguveestlus – 1x õppeaasta ii poolel
lapse arengu jälgimine	<ul style="list-style-type: none"> • lapse vaatlus tegevuses • arengu analüüsi tabeli täitmine – 2x aastas
lapse arengu dokumenteerimine	<ul style="list-style-type: none"> • kasvumapp – joonistused, meisterdused, töölehed lasteaiaajaperioodi jooksul – laps saab selle omale lasteaia lõpetamisel. • arengumapp – üldoskuste vanuselise arengu tabel, valikuliselt testid – päikesetest, inimese joonistus, T.Kroghi joonistustest, P.Keesi koolivalmiduse test – lapse lahkudes kooli dokumendid hävitatakse.
Koolivalmiduse analüüs	<ul style="list-style-type: none"> • koolivalmiduse vestlus, • koolivalmiduse test soovituslik

Lapse arengu hindamise ja arenguveestluse tulemus dokumenteeritakse «Isikuandmete kaitse seaduses» sätestatud tingimustel.

9 ERIVAJADUSTEGA LAPSE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED

Erivajadustega on laps, kelle võimetest, tervises seisundist, keelelisest ja kultuurilisest taustast ning isiksuseomadustest tingitud arenguvajaduste toetamiseks on vaja teha muudatusi või kohandusi lapse kasvukeskkonnas (mängu- ja õppevahendid, ruumid, õppe- ja kasvatusmeetodid jm) või rühma tegevuskavas.

Erivajadustega lapse, sealhulgas andeka lapse, arengu toetamine lasteaias on meeskonnatöö, mille toimimise eest vastutab lasteasutuse juhataja.

Vajadusel koostavad rühma pedagoogid õppeaasta algul koostöös logopeedi/eripedagoogi jt. spetsialistidega ning lapsevanemaga lapsele individuaalse arenduskava. Vähemalt üks kord õppeaastas tehakse kokkuvõtte individuaalse arenduskava rakendumisest, arengukeskkonna sobilikkusest ning lapse edasistest vajadustest.

Lasteasutus toetab erineva keelelise ja kultuurilise taustaga peret lapsele oma keele ja kultuuri tutvustamisel ning eesti keele ja kultuuri väärtustamisel.

9.1 Erivajadusega lapse toetamine lasteaias

Rühmaõpetajad

- Märkavad lapse probleemi, analüüsivad last, peavad lapse kohta vaatluspäevikut, kuhu fikseerivad kirjalikult lapse positiivsed ja negatiivsed situatsioonid, konfliktid, lahendused jm olulise.
- Rühmameeskond analüüsib, arutleb lapse arengu analüüsi tulemusi ja situatsioone, toimunud lahendusi, toetamise võimalusi jm olulist.
- Pöörduvad lapsevanema poole, teavitavad probleemist, selgitavad koduse olukorra, kaasavad lapsevanema koostööle lapse toetamiseks jne. Soovitavad lapsevanemale logopeedi konsultatsiooni.
- Arutavad probleemi logopeediga ja otsivad koos lahendusi.
- Teavitavad juhataja asetäitjat õppealal ja juhatajat antud lapse olukorrast.
- Teavitavad ja konsulteerivad teiste õpetajatega, kes veel lapsega tegelevad.
- Teavitavad vajadusel rühma lapsevanemaid (jälgides isikuandmete mitteavalikustamist) rühma probleemidest ja töökorraldusest.
- Vestlevad rühma lastega, kujundades erivajadusega kaaslasesse positiivset hoiakut.
- Suhtuvad erivajadusega lapsesse mõistvalt, väldivad negatiivseid hoiakuid.
- Kujundavad või loovad lapse(laste) turvalise keskkonna.

- Vajadusel koostavad lapsele iseloomustuse esitamiseks erispetsialistile, nõustamiskomisjonile.
- Osalevad individuaalse arenduskava koostamisel ja elluviimisel.

Logopeed

- Uurib lapse kõne ja tunnetuslike protsesside arengutaset.
- Vajadusel tegeleb lapsega individuaalselt.
- Nõustab rühma õpetajaid, õpetaja abi.
- Osaleb rühma aruteludes ja vestlusingides, vajadusel ka arenguvestlustes.
- Nõustab lapsevanemaid.
- Teavitab lapsevanemat vajadusest pöörduda eriarsti poole.
- Vormistab vajalikud väljavõtted ja kõne iseloomustused.
- Annab teavet juhtkonnale.

Juhataja asetäitja õppealal

- Tutvub lapsega, teeb oma tähelepanekud rühma töökorraldusest jne.
- Nõustab rühma meeskonda pakkudes erinevaid lahendusi jms.
- Organiseerib õpetajatele vestlusringe, koolitusi toetamaks õpetajate toimetulekut.
- Teeb koostööd logopeediga, osaleb individuaalse arenduskava koostamisel.
- Vajadusel vestleb lapsevanemaga.
- Informeerib juhatajat, teeb ettepanekuid.

Juhataja

- Moodustab erivajadustega lapse tugisüsteemi meeskonna (lapsevanem, rühma töötajad, tervishoiutöötaja, kokk, liikumis- ja muusikaõpetaja, logopeed).
- Osaleb aruteludes, vestlusingides.
- Võimaldab töötajatele koolitusi tööks erivajadustega lapsega.
- Vajadusel muudab töökorraldust; tagab tugiisiku olemasolu jms lähtuvalt seadusandlusest.
- Võimalusel muudab rühma liiki ja vähendab laste arvu rühmas,
- Leiab võimalusi vajaliku materiaalse baasi jaoks.
- Suunab lapsevanema nõustamiskomisjoni.

10 KOOSTÖÖ LASTEVANEMATEGA

Koostöö korraldamisel eeldame, et kõik pered on huvitatud oma lapse arengust ning tahavad oma lapse edu ja õnne. Peredega suhtlemine on lasteaiaõpetajate kõige olulisem ülesanne. Suhtlemine, lugupidamine, lapse huvide ja erinevustega arvestamine paneb aluse headele suhetele.

Nii pedagoogid kui vanemad vastutavad vastastikuste suhete arendamise eest.

Lapsevanemad saavad teavet lasteaia tegevuse kohta Lepatriinu infovoldikust, koduleheküljelt <http://www.lepatriinu.ee/>

Lasteaia hoolekogu teeb ettepanekud lasteaia õppe-kasvatustöö parendamiseks. Lapsevanematel on võimalus tutvuda lasteaia õppe- ja kasvatustöö põhimõtete ja eesmärkidega last esmakordselt lasteaeda tuues. Iga aasta septembris arutatakse rühmas lastevanematega läbi lasteaia õppe- ja kasvatustöö eesmärgid ja põhimõtted.

Lapsevanemaid kaasame kasvukeskkonna kujundamisel – heategevusüritused, lapsega koos tegutsemise üritused, hoogtööpäevakud, ülemajalised laste peod.

Lastevanematega suhtlemise võimalused:

- vestlemine lapse lasteaeda tuleku ja lahkumise ajal;
- kirjalikud teated, nimelised kutsed vanematele;
- rühmade teadetetahvliid;
- lasteaia infovoldik;
- lapse arenguveestlus;
- logopeedi individuaalsed vestlused;
- avatud uste päevad rühmas ja lasteaias;
- tänuavaldus osutatud abi eest;
- lastevanemate osalemine lasteaia üritustel;
- lastevanemate koosolekud sügisel ja kevadel.

Lapsevanem võib olla kindel, et igasugune isiklik info, mida ta on avaldanud kas suuliselt või kirjalikult, on konfidentsiaalne.

Õppeaasta algul valivad iga rühma lapsevanemad ühe liikme lasteaia hoolekogusse. Hoolekogu koosolekud toimuvad vastavalt hoolekogu tööplaanile üks kord kvartalis.

11 ÕPPEKAVA RAKENDUMINE JA MUUTMINE

Õppekava rakendamise analüüsimine ja arendamine toimub süstemaatiliselt sisehindamise käigus õppeaasta jooksul. Lasteaia õppe- ja kasvatustöö analüüs rühmade kaupa toimub üks kord aastas. Õpetajad esitavad rühma õppeaasta kokkuvõtte ja oma töö analüüsi mai kuus.

Lasteaia õppekava muudatused kinnitab pedagoogiline nõukogu.

Lasteaia Lepatriinu õppekava kinnitab lasteaia juhataja pedagoogilise nõukogu ettepanekul, kuulates ära hoolekogu arvamuse.